

TEI-LEGĂNAT

EDITURA ION CREANGĂ

Ilustrații de GYÖRGY MIHAIL

TEI-LEGĂNAT

POVESTE POPULARĂ

Text adaptat pentru ediție ilustrată

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI, 1985

Era odată cică un moșneag și o babă. Copii nu avusesese, ș-așa ar fi voit să aibă, de se dădeau în vînt după ei. Baba, mai ales, veșnic se ruga lui D-zeu să se milostivească de ea și să-i dăruiască un copil. Baba copii n-a mai făcut și, de dor de a avea și ea, își făcu un leagăn și în el puse, în loc de băiat, un lemn de tei ce-l înfășase și-l îmbrobodise ca pe copii. Se vede că ajunsese baba în mintea copiilor.

Legăna baba întruna, cînd avea vreme, albia copilului și-i cînta; de la o vreme, numai ce aude plîns de copil în leagăn. Baba s-a speriat, dar cînd s-a uitat și a văzut în locul lemnului un băiat mîndru și frumos, cum altul nu mai era în lună și în soare, nebuni de bucurie; plîngea biata babă, rîdea, alerga pe afară și nu mai știa cum să mulțumească lui D-zeu că i-a ascultat ruga.

Cum vine moșneagul de la lucru, baba ca o zăludă îi iese înainte și-i arată băiatul.

Cînd îl văzu moșneagul așa mîndru și frumos, cu rîvnă și mare duh plecat ridică ochii în sus, mulțumind lui D-zeu că le-a dat sprijin bătrînețelor.

Moșnegii botezară pe băiat și-i puse nume Tei-Legănat. Cumătria fu chefoasă și plină de bunătăți, căci moșnegii se țineau bine, cu toate că erau singurei.

Tei-Legănat creștea văzînd cu ochii; cît crește un băiat de azi într-un an, el creștea numai într-o zi. Peste vreo doi ani, el era cogeamite voinicel, ca toți flăcăii cu care se lua la trîntă și pe care-i dovedea pe-un cap.

Într-o zi, vede Tei-Legănat, într-un cui din cămară, pușca moșneagului din tinerețe. Nici una, nici două, o ia, se îmbracă și se duce cu ea în

pădure, la vînat. Degeaba cerca baba să-l oprească; Tei-Legănat își caută de drum.

Ajungînd în pădure, merge trei zile și trei nopți; cum mergea prin codru, dă peste un om care nu făcea alta, decît copacii ce erau drepti îi strîmba, iar pe cei strîmbi îi îndrepta.

Cum îl vede Tei-Legănat, îl întrebă de ce strică copacii? Strîmbă-Lemne, căci el era, îi răspunde că nu-i treaba lui să știe, dar dacă vrea, să se prindă amîndoi frați de cruce, că i-a fi fost de folos vrodată. Tei-Legănat se prinde frate de cruce cu Strîmbă-Lemne și amîndoi se iau prin pădure. Merg cît merg și ajung în niște munți pietroși. Într-o stîncă de munte, ședea un om și veșnic sfărma piatră. Tei-Legănat se prinde frate de cruce cu Sfarmă-Piatră și tustrei își cautară de drum. Ajunseră într-o pădure.

Aici își făcură o colibă, și cîte unul cu ziua rămînea la făcut bucate, iar ceilalți doi se duceau la vînat.

În ziua întîia rămîne Strîmbă-Lemne. Face el niște bucate bune ca acelea și stătea înaintea focului, așteptîndu-și frații. Cum stătea Strîmbă-Lemne pe gînduri, numai ce vine o pocitanie de om, mititel ca de o palmă, cu o barbă cît un cot.

Statu-Palmă-Barbă-Cot, căci el era, se repede la foc și din cîteva înghițituri soarbe mîncarea lui Strîmbă-Lemne din oală. Strîmbă-Lemne îl prinde de barbă, crapă un lemn și-i pune barba acolo. Cînd vine de la vînat Tei-Legănat și Sfarmă-Piatră găsesc pe Satu-Palmă-Barbă-Cot agățat cu barba în lemnul cel crapat și pe Strîmbă-Lemne suduind și făcînd alte bucate.

Tei-Legănat se duce la Statu-Palmă-Barbă-Cot și-i dă drumu; el se făcu nevăzut. Strîmbă-Lemne sfîrși bucatele, și după ce mîncară, se odihniră bine. A doua zi, rămase să facă bucate Sfarmă-Piatră; dar și Sfarmă-Piatră păți aceeași istorie cu Statu-Palmă-Barbă-Cot, ca și Strîmbă-Lemne. Cînd se întoarse Tei-Legănat de la vînat și văzu pe Statu-Palmă-Barbă-Cot cu un stan de piatră pe barbă, îl umflă rîsu și, ducîndu-se la el, rostogoli stîncă și dete drumul lui Statu-Palmă-Barbă-Cot, de se făcu iar nevăzut.

A treia zi, rămase la făcut mîncare Tei-Legănat; el pregăti două rînduri de bucate și, cînd se întoarse frații lui de la vînat, nu mai văzură pe Statu-Palmă-Barbă-Cot, căruia Tei-Legănat îi dăduse mîncare, și bucatele erau cum sînt mai bune, nici reci, nici fierbinți.

După ce mîncară bine, se luară tustrei și se duseră prin munți, și

ajunseră pe moșia unui împărat. Paznicii împăratului, găsind pe Strîmbă-Lemne stricînd pădurea, îi prinseră pe tustrei și-i duseră la împărat. Împăratul, după ce-i ocări urît, încît era să-i și bată, hotărî, văzînd pe Tei-Legănat așa de îndrăzneț și frumos, să scape de el, dacă îi va scoate de la zmei pe cele trei fete ale lui.

Împăratul le mai spuse că, dacă ei scot fetele de la zmei, le dă fiecăruia din ei cîte una de soție și împărăția.

Tei-Legănat se prinse să scoată fetele de la zmei. După ce luă de la împărat bani de cheltuială și haine de primeneală, porni înainte.

Merseră vreme multă, țări, mări și munți și ajunseră la o fîntînă, pe unde te puteai duce în lumea neagră, căci zmeii ce furase fetele împăratului acolo viețuiau.

Ca să mergi de pe lumea albă în lumea neagră, trebuia să-ți dai drumul prin fântina zmeilor. Se vîră întîi Strîmbă-Lemne. El lasă cuvînt că atunci cînd va scutura funia, să-l scoată înapoi. Nu se dase drumul funiei cu care se coborau în fîntină nici pe jumătate, și numai ce vede Tei-Legănat că se scutură funia.

— Ce-ai pățit, măi Strîmbă-Lemne, de ai scuturat funia așa degrabă?

— Da ce să pătesc? Ia, nu poți să trăiești în putoarea cea mare care vine din fundul fîntinei.

— Las' că mă vîr eu, zise Sfarmă-Piatră.

Dar și el păți ca și Strîmbă-Lemne. Atunci se vîrî și Tei-Legănat; el lăsă cuvînt că dacă va scutura funia, mai tare să-i deie drumul.

Merse, merse Tei-Legănat trei zile, pînă ce ajunse în fundul fîntinei.

Acolo, ce să vadă? Șerpi, balauri, broaște cît casele. Tei-Legănat se dă cu paloșul printre jivine și le omorî pe toate.

Scăpînd de acele urîte locuri, porni spre curțile zmeului celui mai mare.

Vai! Mîndru mai era! Alt soare, mai frumos ca al nostru, strălucea, altă lună, mai strălucitoare cum avem noi, era acolo, și niște grădini mai frumoase ca raiul! Cum ajunse Tei-Legănat la curțile zmeului, se duse la fata împăratului. Ea, cum îl văzu, zise:

— Vai! Ce voinic mîndru și frumos ești, și cum are să te omoare cîinele de zmeu cînd te-a vedea!

— Da unde-i dus acum?

— Îi dus la vînat.

— Și de pe ce-l cunoști cînd vine?

— Zvîrle buzduganul de trei mile de loc, și atunci bucatele trebuie să fie nici reci, nici fierbinți.

Cum stăteau ei de vorbă, numai ce aude buzduganul în poartă, în ușă, în casă. Tei-Legănat îl repede înapoi de cinci mile de loc și, cînd a trecut pe lîngă urechea zmeului, i-a retezat vîrful urechei. Zmeul a început a da pîteni calului și a fugi spre casă, dar calul nu voia să meargă; cînd ajunse la podul de aramă, calul a început a sforăi și a ciuli urechile. Zmeul i-a zis:

— Hi! Calule, mîncă-ț-ar corbii carnea și ciolanele roadeți-li-ar cîinii, că doar nu-i cîinele de Tei-Legănat sub pod ca să te sperii de el.

Atunci, numai ce iese Tei-Legănat de sub pod și-i spune:

— Cum vrei să ne luptăm? Cu paloșele să ne tăiem, ori cu trîntă să ne trîntim?

Zmeu îi zise:

— Cu trîntă să ne trîntim, trup la trup, că-i mai dreaptă.

Atunci încep a se lupta; de dimineată și pînă în seară se trîntiră; și nu se da nici unul.

Li se făcu sete și foame; zmeul vede o cioară și-i zice:

— Dă-mi oleacă de apă, că Ț-oi da hoitul lui Tei-Legănat să-l mănînci.

Tei-Legănat zice cătră cioară:

— Dă-mi apă să beau, că Ț-oi da hoitul de la trei zmei, să le mănînci tu cu toate neamurile tale.

Atunci cioara se repede la un iaz, ia cu clonțul apă și picură în gura lui Tei-Legănat cîteva picături.

Tei-Legănat prinse putere și, cînd l-a izbit o dată pe zmeu, l-a vîrît în pămînt pînă la gît. Apoi cu paloșul i-a tăiat capul și l-a omorît.

Casele zmeului le-a făcut două mere și le-a dat fetei celei mai mici, care era cea mai frumoasă din fetele împăratului, și pe care Tei-Legănat își pusese ochii.

Tei-Legănat luă fetele împăratului, merse cu ele la fîntînă, pe unde trebuia să iasă din lumea neagră în lumea albă. Tei-Legănat prinde funia și o scutură; scuturătura vine înapoi.

La gura fîntînei așteptau deci cei doi frați de cruce ai lui Tei-Legănat.

El pune în patul ce era agătat de funie pe cele trei fete și scutură funia. Patul începe a se urca și Tei-Legănat rămase singur.

Cînd văzu Strîmbă-Lemne și Sfarmă-Piatră fetele, nu mai putură de bucurie. Ei dădură drumul patului, ca să-l scoată afară și pe Tei-Legănat.

Sfarmă-Piatră cu Strîmbă-Lemne se sfătuiră ca să-l urce pînă la jumătatea fîntinii pe Tei-Legănat și să-i deie drumul ca să scape de el. Tei-Legănat însă se temea de așa ceva și, ca să-i încerce, pune în pat un bolovan și scutură funia. Patul începe a se urca și, după o bucată de vreme, numai ce aude o pocnitură. Cei doi dușmani ai lui Tei-Legănat dăduseră drumu patului cu bolovanul.

Tei-Legănat, văzînd șiretlicul tovarășilor lui, porni iar în lumea neagră.

Merge cît merge și ajunge la curțile lui Statu-Palmă-Barbă-Cot. Cînd l-a văzut moșneagul, nu mai putu de bucurie. Ospățuri ca acele îl făcu și-l întrebă că ce vînturi îl aduc pe acolo?

Tei-Legănat povesti lui Statu-Palmă-Barbă-Cot pățaniile lui cu zmeii și cu cei doi tovarăși ai lui și-l rugă să-l învețe ce să facă pentru a putea ieși pe lumea albă.

— Nimeni n-ar să te poată scoate de aici, fătul meu, decît numai pajura din pădurea zmeului cel mare. Pajura aceea pe fiecare an scoate doisprezece pui, și nici de unu n-are parte, căci cînd se duce după mîncare, vine un balaur și-i mănîncă. Dacă-i putea să omori balaurul, ea te-a scoate de la necaz.

Statu-Palmă-Barbă-Cot mai dăscăli pe Tei-Legănat cum să se poarte cu pajura, și pe urmă se despărțiră.

— Pentru că n-ai fost rău cu tovarășii tăi, au scăpat cu bine de la mine; dar dacă ai fi fost și tu ca ei, apoi cu zile nu scăpai de la mine.

Tei-Legănat merse în pădurea zmeului cel mare și ajunse la cuibul pajurei. Tocmai atunci ieșea dintr-un iezăr și balaurul, ca să mănânce puii pajurei. Tei-Legănat scoate paloșul și dintr-o trăietură rătează capul dihăniei de balaur, și scăpă puii de moarte.

Cînd l-au văzut puii, nu mai puteau de bucurie.

— Cînd te-a vedea mama, are să te înghită de bucurie.

Atunci, ei l-au făcut un fulg și l-a pus sub aripa celui mai mic.

Cînd a venit pajura și i-a văzut, era să moară de bucurie.

— Cine v-a scăpat, dragii mamei?

— Un flăcău voinic și frumos, îi răspunseră ei.

— Încotro s-a dus?

— La răsărit, răspunseră ei.

Pajura, ca o vîntoasă, se repezi spre răsărit, ca să găsească pe cel ce i-a scăpat puii, dar nu l-a găsit.

— Încotro a apucat, dragii mamei?

— Înspre apus.

Repede, iarăși, apucă spre apus, dar nici urmă de flăcău n-a găsit.

După ce mai fugi spre amiază și spre miazănoapte, puii ziseră:

— Noi, mamă, ți-om spune unde-i voinicul care ne-a scăpat, dacă ne făgăduiești că nu-l vei mânca.

— Nu-l mănînc, dragii mamei.

Atunci, puiul cel mic scoase de sub aripă o pană mică și o aruncă jos; din ea ieși un flăcău mîndru, de nu mai era altul ca el. Pajura îl înghiți o dată de bucurie, și cînd îl vărsă, Tei-Legănat era de o mie de ori mai frumos ca înainte.

— Ce poștești de la mine, voinice, pentru binele ce mi-ai făcut?

— Să mă scoți în lumea albă, răspunse Tei-Legănat.

— Pregătește să ai douăsprăzece vase de vin și doisprăzece boi fripți, și mîine mergem.

Tei-Legănat se duse pe moșia zmeului cel mare, luă și fripse doisprezece boi, cumpără douăsprăzece butii de vin și, în zori de ziuă, se puse pe aripile pajurei cu boii fripți și cu vinul.

Merseră, merseră cale lungă, peste ape și munți, văi și dealuri. De câte ori îi era pajurei foame, Tei-Legănat îi da câte un vas de vin și câte un bou fript. Atîta drum merseră încît, cînd era aproape să-l scoată din fîntînă, nu mai rămăsese lui Tei-Legănat decît un pahar de vin; carne nu mai avca defel.

— Dă-mi să mănînc și să beau, zise pajura, că nu mai pot de foame.

— N-avem decît un pahar de vin, răspunse el.

— Dă-mi carne să mănînc de unde știi, că nu mai pot și ne prăpădim amîndoi.

Atunci, Tei-Legănat taie din talpa piciorului o bucată de carne și-o dete pajurei.

De-atunci are omul, în talpa piciorului, lipsa de carne între călcii și degetul mare.

— Bună-i carnea de om, zise pajura; de știam mai demult că e așa de bună, te mîncam pînă acum.

Mai merșeră cît mai merșeră și, după o vreme, Tei-Legănat se văzu iarăși pe lumea albă.

Merșe el cît merșe și ajunse la curtea împăratului cel cu fetele. Fetele cele mari se măritase, una după Sfarmă-Piatră și una după Strîmbă-Lemne. Cea mică, din pricină că n-a ascultat pe tată-său să se mărite după un fecior de împărat, o dăduse slugă la curțile lui Strîmbă-Lemne.

Cînd a auzit împăratul pățaniile lui Tei-Legănat și drăciile lui Strîmbă-Lemne și ale lui Sfarmă-Piatră se încruci. Însură pe Tei-Legănat cu fata lui cea mică, îi dăruî toată împărăția lui și a trîntit o nuntă cum n-a mai fost alta pe lume, la care a poftit și pe moșneagul și baba ce-a crescut pe Tei-Legănat.

La nunta lui Tei-Legănat aș fi jucat și eu, dacă eram pe-atunci, că el nu se ferea de țărani, ca boierii de azi.

Ș-am încălecat pe-o căpșună și v-am spus și eu o minciună.

